

Gospodarska vprašanja

Obmejni promet.

Dopolnilni sporazum k trgovinski pogodbi med našo kraljevino in Avstrijo glede ureditve obmejnega prometa.

Da bi se končno uredilo vprašanje medsebojnega obmejnega prometa na meji med našo kraljevino in Avstrijo, ki je v poslednji dobi momentane likvidacije raznih gospodarskih in drugih odnošajev, ki so se pojavili z definitivno ureditvijo naše sedanje meje, od velike gospodarske koristi tako za našo kot za avstrijsko obmejno prebivalstvo, se je med zastopniki naše in avstrijske vlade že v začetku marca t. l. v Beogradu sklenila posebna pogodba o obmejnem prometu, ki tvori aneks k provizorični trgovinski pogodbi in ki bo dobila veljavnost, čim jo odobri narodna skupščina. Uveljavljanje te pogodbe je za našo obmejno prebivalstvo tem večjega pomena zaradi tega, ker je z razmejitvijo med obema državama nastalo mnogo delovnih posestev (dvoposestev), t. j. posestev, ki jih država meja deli na dva dela, tako da je en del ostal v domači državi, drugi del pa je prešel v območje sosednje države in ki je njih obdelovanje v skladu s carinske linije postalo zelo težavno, celina celo nemogoče.

Da je bil tak sporazum nujen, potreben, nam dokazuje velika nezadovoljenost, ki se od končane razmejitve vredno večji meri pojavlja na obeh straneh našega obmejnega ozemlja.

Ker se je nadejati, da bodo določbe omenjenega sporazuma čim prej sprejete v narodni skupščini, ali pa morebiti z ozirom na nujnost od same vlade — proti naknadni odobritvi v skupščini — uveljavljene v praksi, smatramo za potrebno, da se sedaj vse zainteresirane osebe seznanimo z glavnimi določbami sporazuma, posebno z onimi, ki se nanašajo na naše obmejno prebivalstvo.

Sporazum deli obmejni promet na tri dele:

- 1.) obmejni promet z blagom v splošnem.
- 2.) dvoposestniški promet in
- 3.) osebni obmejni promet.

Obmejni promet z blagom v splošnem.

Obmejni promet je dovoljen samo v obmejni coni, t. j. v coni od 10 km širine v obeh straneh carinske črte; ta cona se po lokalni potrebi sporazumno od obeh držav lahko tudi razširi.

V medsebojnem prometu v obmejnih conah so prosti vsake uvozne in izvozne carine: trava, seno, slama (kot živalska krma), stelja in listje, sveže sadje, sveža zelenjava, sveže in kislo mleko, živinca, krmila, drva za kurjavo, oglje, premog, kamen, gramoz, pesek, apno, gips, ilovata in lončarska zemlja, lapor, vsakovrstna prosta zemlja, droben pepel, živalski in umetni gnoj, drože od kvasca, kurčina, nadalje kruh, navadno pecivo in moka do 5 kg, meso in sir do 2 kg, če se taki predmeti za prehrano ne prenosijo s pošto. Prosto od carine je nadalje poljedelsko, gozdarsko in drugo orodje, kakor tudi orodja za vsakodnevno uporabo, ki se prenosijo iz ene cone v drugo na popravilo, vendar se mora orodje prijaviti pri carinarnici.

Carine prosta so tudi zdravila in drugi lekarniški predmeti, ki jih kupijo obmejni prebivalci ene cone v lekarnah druge cone, bodisi po receptu (zdravila) ali pa v prostem nakupu (ostali lekarniški predmeti) seveda pod pogojem, da uvoz takih predmetov ni prepovedan ali pa vezan na kakšno posebno dovolilo.

Prosto od carine je tudi žito in oljnatost, ki ga prebivalci obmejnih con prenosijo v obmejno cono druge pogodbenice države na predelavo v moko, oziroma olje, vendar pa se morajo take stvari pri prenosu prijaviti pri carinarnici, ki določa množino izdelkov, ki se morajo zopet vrniti iz inozemske obmejne cone. Za ta oplenjevalni promet ni potrebna sicer predpisana predhodna odobritev centralnih oblasti.

Prosti od carine so končno žakliji, sodi in ostala embalaža za prenos blaga, bodisi da se prenos ob enem z blagom, bodisi da se vrača prazen iz druge obmejne cone. Za sode in embalažo, ki je podvržena žigosanju, se priznava žigi obeh pogodbenih držav in se smejo taki žigovani sodi in embalaža brez daljnjih ovir prenositi iz ene cone v drugo.

V obmejnih conah je tudi dovoljen medsebojni promet z domačo živino v serbo oplemenitve, kastriranja, zdravljenja, tehtanja in za prevoz blaga ali pa opravljanje kakih drugih poslov; tudi za take slučaje je predvidena oprostitve od carine, vendar pa se mora živina prijaviti pri carinarnici, kjer se opremi s potrebnimi znaki (plombami) zaradi ugotovitve istovetnosti pri povratku.

Iste ugodnosti so predvidene tudi za poljedelske sprave in stroje, ki se prenosijo iz ene cone na začasno uporabo v drugi coni.

Promet z živino je v ostalem vezan na veterinarske predpise obeh pogodbenih držav.

V obmejnih conah smejo obe pogodbenici države odrediti tudi prepoved uvoza ali izvoza, vendar pa se take omejitve v obmejnem prometu ne odražajo, izvešči da je za to skrajna potreba.

Dvoposestniški promet.

Državlani pogodbenih držav, ki imajo v obmejni coni ene države svoje stalno bivališče, na teritoriju druge države na

— in sicer v obmejni coni — kako posestvo ali nepremakljivo premoženje (dvoposestniki v širokem smislu) in pa člani njihove obitelji in njihova služnišča smejo od svoje hiše na posestvo in obratno prenašati prosto od uvozne in izvozne carine: živino za obdelovanje posestva in na pašo, poljedelske stroje in orodje (tu sem spada tudi vsakovrstno vinogradniško orodje in material: vinogradniško polje, brskalnice, galice in druga sredstva za pridelovanje škodljivih žuželk, seveda samo v za to potrebnih množinah).

Oni dvoposestniki (člani obitelji in služnišča), ki so njih posestva od obmejne črte neposredno presekana, tako da en del posestva leži v domači coni, drugi del pa v inozemski obmejni coni, (dvoposestniki v ožjem smislu), smejo razven zgoraj omenjenih predmetov prenositi iz enega dela svojega posestva na drugi del: seme za setvo in poljedelske in gozdne proizvode; med poljedelske proizvode spada tudi vino in prirastek na živini dotičnega posestva.

Dvoposestniki v ožjem in širšem smislu morajo razven navadne legitimacije, ki je predvidena za obmejno prebivalstvo imeti še posebno legitimacijo pristojne carinarnice njihovega bivališča, ki pa mora biti še vidirana od carinske oblasti druge države. Dvoposestniki olajšave veljajo do konca l. 1922, tudi za posestva, ki so dana v najem, če so najemniške pogodbe dne 1. novembra 1918. že bile sklenjene.

Osebnostni obmejni promet.

Prebivalci obmejnih con smejo prekoračiti državno in carinsko mejo in se v obmejni coni druge države prosto gibati na temelju navadne legitimacije, ki mora biti opremljena s fotografijo in mora vsebovati osebni popis imetelja. Legitimacijo izdajajo politične okrajne oblasti (glavarstva) in njene ekspoziture, oziroma državni obmejni komisariat dotičnega državljana, vidira jo pa pristojna oblast druge države. Legitimacija ima šestmesečno veljavnost, ki pa se po preteku te dobe lahko podaljša. Otroci iz pod 12 let v spremstvu odraslih ne potrebujejo legitimacije, morajo pa biti označeni v legitimaciji dotične odrasle osebe.

V posebno nujnih slučaji (bolezni ali smrt sorodnikov itd.) smejo obmejne oblasti po kratkem postopku izdati dovoljenje za prehod čez mejo.

Zdravniki, živinozdravniki, babice in obrtniki, ki stanujejo v obmejni coni ene države, smejo po predhodni odobritvi druge države izvrševati svoj poklic tudi v obmejni coni druge države. V ta namen smejo zdravniki, živinozdravniki in babice prekoračiti mejo z vozovi, avtomobili, kolesi, motornimi kolesi ali na konjih, ne da bi se morali prijavljati carinarnici, če je nujno, celo ponoči. S seboj lahko nosijo instrumente, zavoje in ostale predmete, ki jih potrebujejo pri izvrševanju svojega poklica.

Obrtniki lahko nosijo pri sebi i svoje orodje in pomožni material.

Zdravniki, živinozdravniki in babice, ki hočejo izvrševati svoj poklic v obeh obmejnih conah, morajo razven navadne legitimacije imeti še posebno potrdilo njihove pristojne oblasti, s katerim se dokazuje njihovo poklicno; tudi to potrdilo mora biti vidirano od pristojne oblasti druge države. V potrdilu mora tudi biti označeno in opisano prevozno sredstvo, ki se ga dotičnik poslužuje pri prekoračenju meje.

Analogo postopanje je predvideno tudi za duhovne obeh obmejnih con, če morajo izvrševati svoj poklic v obeh obmejnih conah.

Splošne določbe.

Med splošnimi določbami je najvažnejša ona, ki predvideva posebno komisijo za praktično uveljavljanje sporazuma v obmejnem prometu. V teku 14 dni po stopanju v veljavnost omenjenega sporazuma se na sami meji sestane mešana komisija obojestranskih delegatov carinske in upravne stroke, ki naj na licu mesta ugotovi vse razlike in jih reši brez meje za posamezne kategorije obmejnih prebivalcev (obmejnih prebivalcev v splošnem dvoposestnikov v širšem in ožjem smislu, duhovnikov, zdravnikov, živinozdravnikov, babic itd.) in ki naj sporazumno ukrene vse, kar je potrebno za izvršitev sporazuma v obmejnem prometu. Priporočati je že sedaj, da se od strani pojedincev kakor tudi občin pripravi ves tozadeven material in prirastki obmejnih prebivalcev zaslišajo glede njihovih želj in potreb.

Druga važna določba ugotavlja, da se bodo uvozne in izvozne prepovedi odražale v obmejnem prometu samo v neobhodno potrebnih in neodložnih slučaji in je na temelju tega pričakovati, da se bo sedanja temeljna izjava živinske krme za obmejno ozemlje ukinita.

Tretja važna določba predvideva posebne konvencije o pašnikih, o vzdrževanju cest, potov, mostov, plovbi, in o vodnem prometu s splavi, o električnih inštalacijah, o regulaciji Mure, o šolah in cerkvah, o pošti, telegrafu in telefonu, o lovu in ribolovu, o narodnem zdravju in o izkoriščenju vodnih sil — naravno vse to v obmejnem prometu. Načrti teh konvencij so že predloženi naši vladi, ki jih je razdala resornim ministrstvom na proučevanje.

Naš četrtletni izvoz.

Za posamezne mesece t. l., za januar, februar in marec, smo že prinesli statistiko izvoza, povzeto po carinskih podatkih. Sedaj hočemo še primerjati številke skupnega izvoza v prvem četrtletju z izvoznimi številkami v isti dobi lanskega leta, da dobimo natančnejši vpogled v stanje našega izvoza.

Celokupna vrednost izvoženega blaga v prvem četrtletju tega leta je znašala 721.932.688 Din proti 569.410.955 Din v isti dobi lanskega leta. Vrednost izvoza je torej proti lani narasla za lepo vsoto 152.521.733 Din. Vendar je pri presojevanju izvoza razum vrednosti upoštevati tudi izvoženo množino, ker je od lani tudi vrednost dinarja zelo padla, kar je povzročilo podražitev blaga. Množina izvoženega blaga pa žalibog ni v primerjem razmerju s povzvišanjem vrednosti. V prvem četrtletju t. l. je znašala množina izvoza 864.675.619 kg, 278.690 komadov in 11.790 kubičnih metrov, dočim je lani za isto dobo znašala 832.836.625 kg, 104.818 komadov in 9171 kubičnih metrov. Vzroki temu so prav različni: slabe prometne razmere, slaba letina, za gotove predmete tudi previsoke cene, ki so bile nad svetovno pariteto itd.

Vrednost naših glavnih izvoznih predmetov t. l. izvoženih predmetov v prvem četrtletju z vrednostjo izvoza v isti dobi l. 1921. slednja (v dinarjih):

	I. četrtletje 1922.	I. četrtletje 1921.
žito	47.259.584	61.599.687
koruza	665.258	89.097.231
moka	24.460.692	49.131.200
fižol	6.090.238	10.241.328
suhe češnje ..	64.033.779	37.999.165
konji	4.610.220	275.112
goveda	25.649.917	8.621.650
svinje	85.145.845	19.379.250
meso	27.947.596	26.352.575
jajca	115.357.483	95.898.514
gradbeni les ..	60.026.098	31.483.165
cement	72.998.948	27.911.232
vino	4.610.220	275.112

Iz teh števil je razvidno, da je slasti nazadovolj (po vrednosti) izvoz poljskih pridelkov in da je izvoz živine, lesa in suhih delcev močno napredoval. Od poljskih pridelkov je padel (po vrednosti) najbolj izvoz koruze, t. j. za nad 99 odstotkov. Po množini je padel od 93 milijonov 847.478 na 822.203 tone. Temu je kriva suša, ki je vzela krmo, v sled česar so kmetje bili prisiljeni krmiti živino tudi s kmetje, ki je v sled krmiti itak slabše rodila, nego v predhodnem letu.

Naslednja tabela kaže odstotke celokupne vrednosti izvoza v razne države:

	I. četrtl. 1922.	I. četrtl. 1921.
Italija	90.42	17.81
Avstrija	23.52	41.98
Nemčija	11.35	18.79
Grčija	7.68	6.26
Druga	7.07	4.66

Češkoslovaška ..	6.58	3.57
Madžarska	2.86	1.49
Francija	2.36	1.70
Anglija	1.94	0.59
Reka	4.31	0.13
ostale države ..	4.81	3.52

Proti istemu času lanskega leta je izvoz napredoval zlasti v veliki meri v Italijo. Nekoliko je napredoval tudi v ostale države, razum v Avstrijo in Nemčijo, kamor je precej padel.

Z vpoštevanjem razvednostnosti naše valute torej stanje našega izvoza v prvem četrtletju t. l. ni posebno povoljno. Naš izvoz bi moral pri našem naravnem bogastvu drugače napredovati. Seveda je suša mnogo zakrivila in mogoče še več slabe prometne razmere, vendar je pri nas na vsak način potrebno tudi racionalnejše izkoriščanje naših zemeljskih bogastev in pa bolj sistematični organizirana trgovinska politika.

Drobne vesti.

— Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani opozarja, da poteče rok za subskripcijo delnic emisije 1922 v petek dne 30. junija, s katerim dnevom se vpisovanje zaključuje. Po 1. juliju se ne bodo sprejemale več prijave.

— Prometna konferenca med našo državo in Češkoslovaško se sestane 28. t. m. na Dunaju. Razpravljalo se bo o ureditvi direktne železniške tarife med obema državama. Istočasno se vrši na Dunaju prometna konferenca med Češkoslovaško in Italijo. Tej konferenci bodo prisostvovali tudi naši delegati, ker se bo obravnavalo vprašanje direktne železniške tarife med Italijo in Češkoslovaško za promet, ki gre skozi našo državo.

— Naš izvoz v aprilu. Iz Beograda poročajo: Po podatkih glavne direkcije carin se je izvozilo iz naše države v aprilu t. l. 152.747.734 kg, 134.122 komadov in 2501 kubični meter v skupni vrednosti 833.954.262 dinarjev. V prvih štirih mesecih t. l. se je izvozilo skupno za 1 milijardo 55 milijonov 886.900 dinarjev blaga, dočim se je lani v prvih štirih mesecih izvozilo le za 785.906.140 dinarjev blaga. Med izvoženimi predmeti v aprilu stojijo na prvem mestu jajca v vrednosti nad 56 in pol milijona dinarjev, na drugem mestu gradbeni les v vrednosti nad 29 in pol milijona dinarjev, na tretjem mestu in izdelki v vrednosti nad 28 milijonov dinarjev, na četrtem mestu moka v vrednosti nad 28 milijonov dinarjev, na petem konji v vrednosti nad 14 in ena tretjina milijona dinarjev itd.

— Statistika spoljne (zunanje) trgovine kraljevine SHS za 1920. Pod tem naslovom smo prejeli knjigo, ki jo je izdala Generalna direkcija carin. Knjiga vsebuje podrobnejše podatke o kretanju naše zunanje trgovine v letu 1920. in stane 60 dinarjev.

— Vpisal v trgovinski register. V trgovinski register so se vpisale nastopne firme: «Sloga», družba z omejeno zavezo za nakup in prodajo gospodarskih potrebščin na Homeu pri Kamniku; R. E. Writl, parna žaga in lesna trgovina; Lesna in železna industrija v Ljutomeru; družba z o. z.; Novosel in drug, trgovina s specerijo in delikatesami v Mariboru; Stavbeno podjetje Accetto in drugovi; družba z o. z. v Mariboru; Kolbi & Smolnik, trgovina z mešanin in manufakturnim blagom v Murski Soboti.

— Dohva obleke, obutve in posteljnine. Dohva obleke, obutve in posteljnine pri generalni direkciji posrednih davkov ministrstva za finance v Beogradu v sobi št. 39 ponovna javna ofertalna licitacija glede dobave obleke, obutve in posteljnine za finančno kontrolo. Predmetni oglas je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice na vpogled.

— Angleška zunanja trgovina. Vrednost uvoza v mesecu maju je znašala 88.814.459 funtov sterlingov, t. j. 2 milijona 539.220 funtov sterlingov več kot v maju 1921. Vrednost izvoza je znašala v istem času 58.045.350 funtov sterlingov, t. j. za 13.956.935 funtov sterlingov več kot v maju lanskega leta.

Razglas.

V nedeljo dne 2. julija t. l. ob 9. uri dopoldne se vrši v mestni posvetovalnici v Brežicah

prostovoljna javna dražba

mestni občini Brežice lastne nepremičnine vl. št. 156 d. o. Brežice, obstoječe iz enonadstropne hiše št. 25 v Brežicah s pripadajočim vrtoom. V pritličju hiše je prostor za trgovino.

Izklična cena znaša 600.000 K.

Ponudniki morajo pred začetkom dražbe položiti od izklične cene 10% varščino t. j. 50.000 K.

Natančnejše podatke glede dražbenih pogojev daje interesentom podpisano županstvo.

Županstvo mesta Brežice.

„Petovija“, usnjarska industrija d. d.

Poziv na subskripcijo

II. emisije delnic „Petovija“, usnjarske industrije d. d.

Izredni občni zbor družbe „Petovija“, usnjarske industrije d. d., je sklenil povišanje delniške glavnice

od K 16.000.000* — na K 25.000.000*—

in pooblastil upravni svet, da določi čas, način in kurz emisije novih delnic. V zmislu tega sklepa se poviša začasno delniška glavnica

od K 16.000.000* — na K 24.000.000*—

z izdajo

20.000 novih delnic po K 400 nominalne vrednosti pod sledečimi pogoji:

- 1.) Dosedanji delničarji imajo pravico, da prevzamejo za dve stari delnici eno novo delnico po K 470 tel quel.
- 2.) Delnice, ki se po starih delničarjih ne optirajo, prevzame garancijski sindikat po kurzu K 470 tel quel; vse nove delnice so deležne že dobička za tekoče leto in imajo kupon za leto 1922.
- 3.) Subskripcija traja od dne 1. julija do dne 25. julija 1922.
- 4.) Kot subskripcijska mesta so določena Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani, njene podružnice v Ptuj, Mariboru in Celju ter Hrvatsko-Slavonska zemaljska hipotekarna banka v Zagrebu;
- 5.) Protivrednost podpisanih delnic se plača takoj pri subskripciji.

Ljubljana, dne 28. junija 1922.

Upravni svet.

BRANISLAV NUŠIČ:

Devetstopetnajsto Tragedija naroda.

Sepetstoč, kakor sločinci, nadaljujejo razgovor. Spominjajo se trenutka, ko je to isto krono, skovano iz Karadjordjevih topov nosil po beograjskih ulicah Karadjordjev vrnok. Kot mladi oficirji v eskortji so prisostvovali tej svečani, narodni slavnosti. Koliko nad je vzbujala tisti čas kraljevska krona po kosovskem polomu. In kdo bi si mislil, da bo ista generacija, isti ljudje in polni moški dobi doživeti pokop te krone.

«Kdo doživi, kdo jo izkoplje? Mi ali oni, ki prihajajo za nami?»

«Težko nam, toda počivala bo v grobu, da počaka novega rodu. Mi, mi jo moramo izkopati.» Trdi glas, ojeklenel v bojih, govori te besede.

«Resnično veruješ?»

«To je edino, kar mi je še ostalo.»

«Vera. V kaj?»

«Kar pride in kar mora priti. Tako velika borba ne more ostati brez pravičnega konca.»

«Če bi imeli še srbsko vojsko, bi verjel, toda tako nikakor.»

«Toda narod živi.»

«Da, če bi narod ohranil to vero.»

«Če so jo ohranili pet težkih stoletij, zakaj bi danes ugasnila?»

«Kosovo je majhna katastrofa. Takrat so ostale druge države, katerih danes ni več.»

«Tudi danes so še. Gilei, Črna gora je ostala.»

«Danes, a kdo ve, če bo tudi jutri.»

Medtem se je drug za drugim počasi dvignil, odprli so vrata sosednje sobe, da vidijo, če je pokop gotov. Grob je moral biti globok, zelo globok, a treba je bilo delati tiho in neslišno, zato je trajalo zelo dolgo.

Zgoraj nad to sobo, kjer so kopali grob škrlatni kroni, se je njen mladi nosilec dolgo boril s težkimi mislimi. On je vedel, kaj se dogaja pod njim. Z nervoznimi, velikimi koraki je meril sobo in otiral s čela hladni znoj. Zdaj pa zdaj je postal, kajti zazdelo se mu je, da sliši udar motike in topi zvok se je globoko zagrizel v mlado, izkravljeno dušo. Zopet in zopet je šetal, dokler ni ponovno zaslišal udarca motike.

Naposled stopi utrjen k oknu, razdeli zavese in nasloni vroče čelo na zamegljeno steklo. Oster mraz zimske noči je zunaj vedril ozračje, toda pod toplim dihom se je odtajalo okno in pogled je plul skozi ozko linico po brezbrežni poljani. Morda je kraljevič v tem trenutku motril planine in stene onstran Drima, kjer njegov nesrečni narod utrjen in gladen s poslednjimi ostanki svoje krvi stopa po sneženih stezah albanskih klancev ali pa se je oziral v komaj minulo preteklost, v globoko, globoko temo, kjer se je pričela zgodovina Srbije. Zdi se mu, da se vzdiguje iz naročja mesta beli oblak, velika misel Dušanova, ki plove po vseh dolinah in planinah balkanskih od zidov Solunskega grada po strumskih dolinah do carigradskih vrat. Med tem, ko se on potaplja v veličino zgodovine, prihaja do njega in skozi mrtno noč žuborenje Bistrice. Ves se trese, spomnivši se, da namaka v bližini neke vojne voda slavni grob in veliko misel. Ali je velika zgodovinska usoda zahtevala, da se ta mogočna misel zruši v naročju klanca, pod katerim je vzkli. Ali je zahtevala, da se srbski polom ponovi na istem mestu, kjer se dviguje žrtvenik, na katerem srbski narod vse čase vrši obrede svojega lastnega žrtvovanja?

Mislil ga zavečajo v daljnjo prošlost in se ustavljajo ob posameznih zgodovinskih polomih srbske države: za časa Bočina in Časlava, Lazara in Djurdja Brankovića in naposled deda Karadjordjevića in njegovega vnuka. V svojem spominu išče: ali ne spaja vse srbske zgodovine neka notranja vez, ali ne počiva v usodi tega naroda neizrečena usoda? Ali ne druž skupna vez vseh katastrof srbskega naroda?

«Družji jih, družji,» šepetaje mladi kraljevič.

Različni razlogi, različne okolnosti in prilike so povzročili srbske polome, toda kakor omotično, težko ozračje pred viharjem, jih spremlja medsebojni boj srbskih vlastelinov. Zvišja in zlobnost razbija to vrlino in vrednost, sebičnost se nosi nad poštenjem, bedni interesi posameznika nad velikimi skupnimi.

Ali je današnji čas tisti čas, ki poveže narod v stajno boječnost? Ali more roditi tako stanje Kavurje, Macinje, Obilića, Sindjelice?

«Smo li dorasli, da prenesemo ogromno nalogo osnutka velike države, ali bi morali to prepustiti poznim, zdravim rodom?» vzdihuje kraljevič. Težek del odgovornosti teži njega samega. Odstopi od okna, se zruši v naslonjač, pogažen od nevidnega, postojenega bremena.

Spodaj je utihnulo. Grobarji so končali. Srbska krona je pokopana... Polnoč je davno minula in na obzorju vstaja blede zora. Mrtvi se vračajo v grobove.

Prikazen mariškega kralja Vukašina Mrnjavčevića se odtrga od okna, kjer je gledala grob in pokop druge srbske krone. Tiho, neslišno prekorači dvorišče, odide skozi priprto vežo mimo dremajočega stražarja. Poda se proti Marašu na bistriške obale, kjer ga čaka odprti grob in leži sveto kamenje, pod katerim je shranjena carska krona Dušanova.

(Dalje prihodnjič.)

Kdor uporablja

ZLATOROG MILO

podaljša trajnost svojega perila.

Glavno zastopstvo in zaloga:

R. BUNC IN DRUG — LJUBLJANA — CELJE — MARIBOR.

Zahtevajte
povsod

Chartreuse

trdke M. Druškovič in drug
družba s o. z.
Maribor, Koroška cesta 39.

Sprejmejo se 1938
trije prikojevalci

izvežbani, provrstni, trezne moči. Ponudbe na pisarno: **Konfekcijska tovarna "Frando", Ljubljana, Emonska c. 8.** Istotam se odda zanesljivim krojačem proti kavciji delo na dom. Spretni, zanesljivi in trezni delavci se sprejmejo v tovarno.

Veščega ovčarja

išče grajščinsko oskrbnitvo Šestine pri Zagrebu.

Ponudbe na **grajščinsko upraviteljstvo Šestine, Zagreb, Katarin trg 2.** 1991

Mlekarna SUNJA

salje poštom 1941
čajno maslo . . . kg Din 36-
kuhan . . . " " 38-
Trapist sir 1^a . . . " " 24-
Groyer sir 1^a . . . " " 30-
od vsake vrste od 5 kg gore.

SIR Groyer v hlebih ca. 30 kg,
Tilsit " " 6 "
Trapist " " 1 "
prvovrstno blago ponuj. po najnižji ceni

FR. OZDM, slarna, št. Jur ob južni železnici. 1912

Naznanilo. 3001

Naznanjam slavnemu občinstvu da kupujem stare obleke, čevlje, pohištvo itd. Grem tudi na dom. **Dramé Martin,** Ljubljana, Sv. Jakoba nabrežje 29.

Suhe gobe, lipovo cvetje, brinjevo olje in poljske pridelke

plača najbolje trdka 1802
SIRC-RANT, KRANJ, telef. int. št. 9, in nudi po najnižjih cenah na debelo sladkor, riž, olje, kavo itd.

I. jugoslov. tovarna "Tribuna"

LJUBLJANA, Karlovska cesta 4, Zvonarska ulica 1, priporoča otroške vozičke in dvočlene raznih modelov. Sprejemajo se tudi popravila. 1472

Prodajalna: Stari trg 28.

Zaloga vseh sokolskih potrebščin

slavnostnih in telovadnih krojev za člane, članice in naraščaj; dalje telovadnih čevljev, ovratnikov in jahalnih odej, vse po meri. — Vsa naročila se izdelujejo najkasneje v osmih dneh. Ceniki na zahtevo zastoj.

PETER CAPUDER, dobavitelj J. S. S.
Ljubljana, Vidovdanska cesta št. 2. 1913

Poslovodja tovarne želi premeniti službo.

Udeležiti se lahko tudi kot družabnik z večjim zneskom. Vešč knjigovodstva in korespondence. Zmožen poleg slovenskega jezika še nemščine, srbohrvaščine, italijanščine, ruščine in češčine. Ponudbe pod šifro „Poštenost in zmožnost“ poslati na Anončno družbo ALOMA COMPANY, Ljubljana, Kongresni trg 3. 1950

Največji davki 1937

kateri plačate, Vam nastanejo, ako ne gledate na to, kjer nakupujete, izgubite denar in imate poleg tega večkrat še sitnosti. Poizkusite enkrat z ilustriranim katalogom trdke **H. Suttner (imetnik Henri Maire)** v Ljubljani št. 6. Ta Vam svetuje resnično dobre ure, specialne znamke „IKO“ iz lastne tovarne v Švici, kakor tudi druge dobre žepne ure, zapestne ure, svetilne in stenske ure, verižice, prstane, zapestnice, obane, pamizno orožje, kristna in birmška darila in vse drugo zlatnišvo in srebrnišvo. Pa tudi porabne predmete, kakor n. pr. škarje, nože, britve, lasestrizne in brivske stroje, steklorezec, doze za tobak, svalčice in smodke, nažigalice in denarnice kupite dobro in ceno pri trdki: **H. SUTTNER (imetnik Henri Maire)** v Ljubljani št. 6.

Prometni zavod za premog
d. d.

v Ljubljani
prodaja

iz slovenskih premogovnikov
velenjski, šentjanski in trboveljski premog

vseh kakovosti, v celih vagonih po originalnih cenah premogovnikov za domačo uporabo kakor tudi za industrijska podjetja in razpečava

I^a čehoslovaški in angleški koks za livarne in domačo uporabo, kovaški premog in črni premog.

Naslov: 935
Prometni zavod za premog, d. d. v Ljubljani, Miklošičeva c. 15/II.

Galalit
Koščeni
Biserni
GUMBI

Prvovrstni
Brez konkurence
TOVARNA ZA GUMBE, SLOV. BISTRICA

SLOVENSKA ESKOMPTNA BANKA

LJUBLJANA, Šelenburgova ulica šte. 1.

Izvršuje vse bančne posle najtočneje in najkulantneje.

Rezervni zakladi:
K 6,500.000.—

1478

Telefoni št. 146, 458

Brzjavke: ESKOMPTNA

Delniška glavica:
K 20,000.000.—

PODRUŽNICE:

Novo mesto, Rakov, Slovenjgradec

Hči papeža — Lukrecija Borgia

(Dalje)

Na Cezarjevem licu se prikaze slaba rdečica, ki hitro izgine. Potem se mu čelo namrši pa zopet hitro umiri in ravnodušno odgovori Gennaro na to vprašanje: »Zdi se mi, da mi je grofičar Orsini pripovedovala pred nekaj tedni, da imaš deset ali enajst let. Toda dovolj sedaj, vrni se sedaj brž domov, da ne bo sapašila, da si bil s toma. Vsekakor pa storiš najbolje, ako pod nobenim pogojem ne izdaš niti ne priznaš, da si bil nocoj pri meni v posedi!«

«Sem li vzeti svoj meč seboj?» vpraša Gennaro in gleda svoj lep meč, ki leži v kotu.

«I, gotovo da smeš, dečko moj!» smeje Cezar. «Samo za enkrat nabadaj nanj le živalice, moških se s tem mečem nikar še ne lotovaj. Pride še tudi še zate čas! In ... vedno bi je ne odnesel tako, kakor nocoj!»

«Ali mi oprostite mojo drznost?»

«Nisi zaletel graje, zato nimam ničesar oprostati. Lahko noč, Gennaro, pa če boš še kdaj opazoval svojo gospodarico skozi ključavnico, potem se spomni, da včasih lepe žene pritiskajo na svoja usta cele galerije slik ... Kdo ve, Gennaro ...»

Predno konča kardinal anega svojih cinizmov, se odpre naglo vrata in Klod vstopi.

«Eminenca ...» javlja s razburjenim glasom. «... moralo se je zgoditi kaj strašnega, ker prihaja pravkar v palačo sestra Vaše eminence, njena svetlost Lukrecija; pa ko sem ji rekel, da se je Vaša eminenca že podala k počitku, mi je razjarjeno odgovorila: »Lažec, zvodnik! On bdi, ker to noč ne bo mogel spati! Vrni se in reci svojemu gospodarju, da želim z njim govoriti, obenem pa mu povej, naj ne skuša moje potrpežljivosti!«

«Lukrecija! Lukrecija! Ona se ma? ... Čudno. Pa dobro, ne morem se ji isogniti in tudi nočem. Modri, Klod, in privedi mi bodočo vojvodinjo bledelko.»

«Cezar!» se mahuje v daljnih sobah razburjen glas, ki kliče. «Cezar, ... kje si? Cezar Borgia, zgodilo se je!»

«Nasproti joj stopi, Klod, in je pod katerikoli ingovorom udrži še trenutek. Ti, Gennaro, pa sedaj ne smeš tod is soba, ker bi našel naravnost nanjo, ... semkaj stopi, Gennaro, v sosednjo dvorano in zmotaj se v kot ter saop drži, da te ona ne sapašila!»

Kardinal odpre vrata v sosednjo sobo, majhen kabinet, sredi katerega stoji široka postelja. Potem naglo potisne Gennaro v ta prostor ter naglo zapre in zaklene vrata za njim.

Nato globoko zasope in odide počasi k svoji pisalni mizi ter sede za njo. En pogled v ovalno ogledalo mu zadošča, da spremeni izraz svojega obraza in si nadene krinko skrivanja, brezbutne in ledene mirnosti.

Takrat pa se kakor pred viro odpro vrata in čez prag stopi s znameniti silne razburjenosti visoka, krasna ženska postava, toda oblečena v čalno obleko: Lukrecija.

II. poglavje

«Sestra, saj si res ti?» jo nagovori Cezar s izredno dobro glumljenim presenečenjem. «Pa kaj te nosi tako pozno k meni? Svoj poset bi vendar bila lahko odgodila do belega dne, saj veš, dame, ki prihajajo v tej uri v mojo palačo, škodujejo svojemu dobremu glasu ...»

«Pusti ta frivolni ton!» odgovori Lukrecija z drhtečim glasom. «Ne smeš se in ne glumi! Znana ti je vest, ki ti jo prinašam, ti si je pričakoval, samo si misliš, da ti pride drug glasnik!»

«Kakšen glasnik?»

«Eden tvojih krvnikov!» odgovori Lukrecija in oči kakor blisk posvetijo v bledo Cezarjevo lice. «Ali strahovit slučaj je nanesel, da sem sama bila

prva prisila iz stična. Te roke so krive dvignile in odnele!»

«Sestra! Ne razumem te! Ne govoriš logično! Morala bi bila poklicati svojega stravnika, da bi ti bil nekoliko prijaznejši. Govoriš o nekem zločinu, o dvignjenju in odnašanju, o krvniku ... Ne morem si iz teh besed sestaviti tvojega romana.»

«Bedaki! Tvoja maska me ne more prevariti!» kliče Lukrecija in stopi predenj, »ker prav dobro veš, kaj se je zgodilo to noč!»

«O, marsikaj se je zgodilo to noč!» odgovori Cezar mirno in ohranjuje svojo porogljivo mirnost. «Na cesti v sabinske gore so roparji napadli nosilnice odlične dame, ki je potovala k svojemu ljubčku, toda razbojniki so se morali zadovoljiti samo z njeno srajco, ker praktična dama ni imela druge obleke na sebi. Priporočam ti, da poveš to storišo svojemu prijatelju Bocacciju, da napiše iz te smoti pikantno pripovedko.»

«Hudič v sloveški podob! Z nizkimi šalami hočeš omadeževati vest, ki jo prinašam. Vellu ti, Cezar, ako ne boš slišal te vesti iz mojih ust, jo bo jutri tulilo rimsko kamenje in gavrani iz pontijskih močvirij bodo kročili okrog tvoje palače in ti hrupavo kralj. Matero ne bodo več dojele svoje dece pod dojmom te strašne vesti. Strah bo popadel vse stari Rim. Naslikane rane v Kristovi sliki v šent-peterski cerkvi bodo pričale krvave vesti in zvonovi bodo ubito zvonili sami od sebe! Starec pa, ki nosi krogo vsega krščanstva, bo raztrgal svoje halje in prišel dvomiti o živem bogu, na katerega se je zanašal v svojih delih.»

«Ej, sestra, danes te poznavam s povsem nove strani!» se smeje Cezar. «Ali se je stari Rim pretvoril v Trojo in ti si iz lepe Lukrecije postala Kassandra? Čemu takšna strašna prerokovanja? Ti, srečna zaročenka, bi morala gledati vse stvari v rožni svetlobi!»

«Modri! Ne prenašam tvojega roganja! Dobro veš, kaj se je to noč zgodilo, veš, zakaj lijejo moje solze in zakaj sega moj obup do neba. Ne skrivaj se za svojim roganjem in ne delaj se nevednega! Moj glas ti mora zveneti po ušesih kakor trobenta jarihonek! Ali me zares nočeš razumeti? Tvoj brat Juan je mrtev!»

Cezar Borgia ne odstopi ni za korak. Roke dvigne v znak in stoji kakor okamenel ter gleda Lukrecijo.

Sole za nekaj časa izgleda, da se očeveča, in sedaj patetično reče: «Milstivi bog naj se te usmili, sestra moja ... ti si zares bolna, zmešalo se ti je, ker ... ali nisi sedaj trdila, da je Juan mrtev?»

«Slepa! Komedijski! Zakaj se prevarjaš? Sicer pa zares izborni igraš svojo vlogo! Da, Juan je mrtev!»

«Potem se naj tresejo bregovi, na katerih je zgrajen Rim!» vzklika Cezar v grozi. Naj se tresejo in naj se vse zruši, ker potem prokletstvo božje nad tem mestom! Mrtev moj brat Juan ... ljubeznjivi, dragi Juan, ki ni razlil nikogar, begar srce je bilo polno ljubezni do bližnjega ... O, kako strašna je ta novica! Še pokolenja bodo čutila njeno temo in objokavala do brega sina solca, našega Juana, ki sem ga s ponosom klical za brata!»

Cezarjeve oči se orošijo s solzami. Da, bile so prave solze, ki potakajo po hinavskem obrazu, in Cezar kakor sršen omahne na stolico pred pisalno mizo.

Lukrecija se ni dala premamiti. Predobro je poznala tega človeka, in niti trenutek ni sumila, da bi mogla karna razburjenosti biti pristna in ne nesramno spretno hlinjena.

Nenadoma stopi k bratu, položi mu svojo ledeno roko na čelo, potem pa nasenkrat sgrabi s prsti kakor s krempelj njegove bujne lase in mu s sunkom zvije glavo nazaj, da se nagne nad njo in mu pogleda v oči ter skozi nje v dno duše.

«Najčudnejši in najmodrejši ljudje bi se ti dali sedaj zapeljati, Judež, ko

tako spretno glumiš poškodno. Toda poznam te! Vem, da znaš plakati kakor krokodil, ki s svojim jokom mami lovec v past. Vem, da je vsaka tvoja beseda laž in da je celo tvoje bitje ena sam prevara in lokavost. Da, ... Juan je mrtev, umorjen je!»

«Brezbojni ubijalec naj bo trikrat proklet!» tli Cezar, oprosti svoje lase Lukrecijine roke, vetane s stolice in stopa okrog pisalne mize, pri tem pa maha s pestmi po zraku in kriči kakor obupanec. «Naj se dobroti nebelkega očeta izpremeni v nepomirljivo sovraštvo in naj s smrtno strelco zadene onega, ki je povzročil Juanovo smrt! Toda ne, sestra, tisočkrat ne, ne morem verjeti tvojemu poročilu. Kaj je res v Rimu človek, ki bi bil toliko pokvarjen, da bi stregel vojvodi gandijskemu po življenju? Toliko zločina ni niti v tem mestu doma, tega ne verujem!»

«Rekla sem ti!» odgovori Lukrecija hladno. In nadaljuje:

«Hočeš li vedeti za ubijalca? Hočeš li videti ubijalca, Potem ... pogled v to ogledalo, Cezar, pa ga boš videl!»

Lukrecija sgrabi pri teh besedah s obema rokama za ovalno ogledalo in je postavi pred Cezarja, ki še bolj poblebi in se umakne.

«Sestra!» kliče s strašnim glasom. «Sestra! Tega nisi smela storiti. Enega brata pokopavaš, ker je umorjen, drugega pa suvaš v globoki prepadi svojega suma, iz katerega ga niti sestra ljubezen ne bo mogla več dvigniti! Ali je mogoče, ali je res, Lukrecija, da smatraš mene za Juanovega morilca?»

(Dalje prih.)

Razno perilo

za dame, gospode in deca priporoč: tvrdi
A. & E. Skabernè,
Ljubljana, Mostni trg št. 13. 1925

Vabilo na subskripcijo delnic „SLAVIJE“, jugoslovanske zavarovalne banke v Ljubljani.

Na podlagi koncesije ministrstva za trgovino in industrijo z dne 12. januarja 1921., VI št. 2630, odnosno 31. marca 1922., VI št. 1969, ustanovljena je bila dne 26. maja 1922.

„SLAVIJA“ jugoslovanska zavarovalna banka v Ljubljani.

Ustanovnice te nove zavarovalne banke so: „Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani“, „Obrotna banka v Ljubljani“, „Trgovaška banka v Ljubljani“ in vzajemno-zavarovalna banka „Slavija“ v Pragi, ki daje novemu zavodu podlago s tem, da pusti vsacega svojega zavarovanca prestopiti k novi družbi.

Ustanovna delniška glavica znaša K 10.000.000—, razdeljena v 25.000 delnic po K 400—, glasečih se na prinosca; od tega so prevzele ustanovnice 20.000 komadov. Ostalih

5000 delnic

se daje na javno subskripcijo ob nastopnih pogojih:

- 1.) Delnice se nudijo interesentom po K 540—, vračunaje v to K 40— za stroške izdaje, s kuponom št. 1 (za leto 1922/1923.) in se morajo takoj pri podpisu polno vplačati.
  - 2.) Delnice se bodo izdajale v izvodih po 1 in 10 delnic. Začasno se bodo izdajala potrjena o dodeljenih delnicah, katera se v približno šestih mesecih zamenjajo za delnice.
  - 3.) Rok za subskripcijo delnic se prične dne 1. julija in traja do včetega 20. julija 1922.
  - 4.) Kot podpisovalnice fungirajo:
Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani in njene podružnice v Mariboru, Celju, Ptuj, Splitu, Sarajevu, Novem Sadu;
Trgovaška banka v Ljubljani;
Obrotna banka v Ljubljani.
  - 5.) Upravni svet družbe si pridržuje pravico repartitije delnic v roku do dne 31. avgusta 1922. Po tem roku se vplačana protivrednost za nedodeljene delnice lahko dvigne.
- Doplačila (agio) se odkaze po odbitku vseh stroškov splošnemu rezervnemu fondu.
- Ljubljana, dne 25. junija 1922.

Upravni svet.

F. Florjancič
Ljubljana

Kolesa Avtomobili Motorji
Olje-Bencin-Tovot mast
na drobno na debelo,
Pnevmatika vseh prvovrstnih znamk
(Dunlop, Clincher, Continental, Excelsior, Michelin).

Šelenburgova ulica št. 6. Prva mehanična delavnica.

Nov kažipot za bolnike!

Spisal sem knjigo, da s njo pokažem milijonom bolnikov edipe možno pot k ozdravljenju. Ta kažipot ne stane niti vinarja ter ga pošljem vsakomur, ki se čuti bolnega, nerazpoloženega ali obupanega — zastoj. Moj spis je dele 50letnih študij in 50letnih izkušenj ter vsebuje zelo mnogo praktičnih primerov in dovolj dokazov odličnih uspeškov.

Kdor se noče rešiti,

naj se ravnja po mojih načelih, ki so pomagali že tisočim in tisočim, naj si so nastale te boleznim vnel skrbil, prenapornosti ali

lahkomiselnosti in nezmernosti.

Vsem tlačenim, dela nezmernim in manj energičnim kašem „pravo po“ za okrevanje živčnobolnih, fizično in duševno šibkih, dalje onih, ki trpe za šelodnih in prebavnih bolečinah, ki nimajo spanca in nikakega veselja do dela, na glavobola in drugih bolečinah. — Pitite še danes dopisnico in s katerjate zastoj in peštnine pristo Moj kažipot!

Dopisnico naslovite na:

E. Pasternack, Berlin NO., Michaelkirchplatz 13.

Abt. 511.

1924

THE OLIVER
najboljši in najcenejši
pisalni stroj.
Zastopstvo in zaloga: **Ivan Gajšek,**
papirna trgovina v Ljubljani, Sv. Petra cesta 2.

Zahvala.

Za vse dokaze srčnega sočutja ob izgubi naše nepozabne matere, stare matere, tačče, sestre in tetke, gospe

Elizabeta Herman roj. Novak

se tem potom zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, zlasti pa iskrena zahvala pevskega društva „Vraska Vila“ za gniljivo žalostinke, posebej pa še oč. duhovščini in gosp. dr. Ed. Šerko za trudopolno požrtvovalnost v njeni bolezni.

Vransko, dne 26. junija 1922.

Rodbina Oset.